

BLOQUEIG
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 25 de febrer de 2014)

Les opinions catalanes sobre aspectes polítics i econòmics del procés sobiranista són diverses, però un factor genera gran consens: No procedeix proposar des d'aquí una reforma de l'Estat. És l'efecte retardat -i ineludible- del col·lapse dels dos models de relació del sistema polític català amb l'Estat: el 'peix al cove', difunt a finals dels 1990s, i la transformació federal, que des de fa gairebé una dècada dorm el somni dels justos. És lògic que ho vegin així els que volen un Estat nou per creure irreformable l'actual, i també els que estan satisfets amb l'actual. Però és molt cridaner que els més notables proponents de la 'tercera via' siguin tan explícits en sostenir que la proposta de reforma ha de procedir de les institucions estatals, per tenir alguna credibilitat. I és sorprenent la naturalitat amb què la societat catalana viu el col·lapse d'una tradició purificada durant un segle i mig (amb lapses dictatorials) de propostes catalanes de reforma de l'Estat.

Les institucions estatals no dirigiran a Catalunya una proposta de reforma. Primer, perquè és una cosa en la que no tenen experiència; aquestes institucions sempre han actuat de forma reactiva, a demandes de part. Segon, perquè formular una proposta a Catalunya suposaria reconèixer de fet la seva realitat institucional, vulnerant el principi nuclear de la construcció nacional espanyola: la identitat entre Estat i nació (nacionalisme en estat pur; inodor, però molt abrasiu). Per això, tot canvi s'ha de subjectar al requisit de generalització, consubstancial al principi d'uniformitat. Finalment, fins i tot en aquest terreny, i en sentit pràctic, no s'oferiran canvis -ni menors- sense la certesa que aquests hagin de ser acceptats a Catalunya. I una dada crucial del context és que les elits polítiques i econòmiques locals convencionals han perdut la capacitat de garantir una acceptació majoritària dels catalans. Manca de jerarquia i verticalitat; cosa que les elits centrals no poden ni entendre, ja que no està en el seu mapa mental.

Les institucions centrals desitjarien que 'els catalans diguin ja què volen'. Gràficament: presentació a finestreta del llistat de peticions, i pertinent registre d'entrada. Després de l'oportú període d'anàlisi, l'espera culminaria amb un llistat acceptable -el que es pugui generalitzar-, i un altre llistat de rebuig -el que ningú més vol, però tots demanarien si es 'concedeix' a Catalunya-. El tancament del procés esdevindria al cap d'un temps, quan algunes matèries 'acceptables' decaurien 'pel gran embolic' que suposaria posar-les en pràctica. Un altre malentès més. *Un déjà vu.*

Però l'única demanda expressada pel Parlament català és l'única que ni vol ni demanarà ningú -ningú- més: l'autorització d'una consulta perquè els catalans diguin si volen o no crear un nou Estat. El problema, vist des de fora, ho ha expressat de manera gràfica Felipe González: si aquesta voluntat "es pronuncia, llavors és quan hi ha un carreró sense sortida". Aquí resideix el bloqueig: els ciutadans no s'han de pronunciar, com si fossin súbdits. I d'aquest bloqueig no hi ha sortida si no canvien els paràmetres de la situació.